

Voorbereiding 22.4: Bijbelse schatten

Schriftgedeelten

1. Spreuken 1:7 - Wijsheid
2. Spreuken 3:7 - Laat het kwade na
3. Spreuken 6:20 - Gehoorzaamheid
4. Spreuken 8:17, 32 - God Zoeken
5. Spreuken 20:17 - Eerlijkheid
6. Spreuken 28: 6 en 27 - Rijk en arm

Thema

De spreuken van Salomo

Exegese

Spreuken 1:7

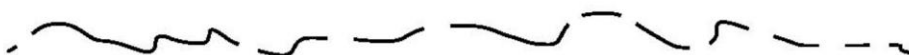
Het boek Spreuken maakt deel uit van de zogenaamde Wijsheidsliteratuur van het Oude Testament. De boeken Prediker, Job en Hooglied maken hier ook deel van uit. Het gaat in dit genre om de vreze des HEEREN. Spreuken 1 vers 7 vormt dan ook de kern van het boek Spreuken. Alles in het boek cirkelt namelijk om de vraag hoe men echt wijs kan worden. Het boek sluit er ook mee af (vgl. Spreuken 31:30).

In de wereld van het Oude Oosten stond het zoeken naar wijsheid centraal. Salomo, die zelf een ongeëvenaarde wijsheid van God had ontvangen, wil binnen de Oosterse context de weg naar échte wijsheid wijzen. Echte kennis doet men pas op als men de HEERE vreest. De HEERE is de God van het verbond. Hij vormt een tegenstelling met de afgoden van de volkeren rondom Israël maar die helaas ook binnen Israël werden vereerd.

Hoewel vrezen ook de betekenis kan hebben van angst, is dat niet het geval als het gaat om de vreze des HEEREN (vgl. 1 Johannes 4:18). Met de vreze des HEEREN wordt iets uitgedrukt van de tere omgang met de HEERE. Deze omgang met de HEERE wordt gekenmerkt door eerbied, liefde, vroomheid en ontzag. Het doen van Gods geboden hangt hier onmiddellijk mee samen (vgl. Job 1:1 en Job 2:3).

De wijsheid van God kan gevonden worden door het lezen en naleven van Gods Woord. De Bijbel vormt een onuitputtelijke bron van wijsheid. Maar ook in de schepping kan iets van Gods wijsheid worden gekend (vgl. Romeinen 1:20). Wijsheid betekent normaal gesproken kennis van zaken en een juist inzicht om goede beslissingen te nemen. Als Salomo echter spreekt van wijsheid, doelt hij op de bekwaamheid om vroom te leven. Een vroom leven kenmerkt zich door zaken die hierboven zijn genoemd: liefde voor de HEERE en Zijn geboden, gehoorzaamheid aan God.

Het slot van het vers zegt dat dwazen de wijsheid van God verachten. Ook wordt er gesproken over het verachten van tucht. Bij het woord tucht moet binnen deze context

gedacht worden aan onderwijs, leiding en opvoeding. Kijkend naar Spreuken 4:1-4 wordt dit duidelijk: Salomo beschrijft in dit gedeelte hoe zijn vader hem onderwees. In het eerste vers van dat deel spreekt hij over tucht. De tucht houdt dus met name onderwijs in. Hetzelfde zien we in Spreuken 1:8: tucht en leer liggen daarin op één lijn. Wie de tucht dus verwerpt, verwerpt ten diepste God en Zijn onderwijs en is daarmee dwaas.

De tegenstelling van wijs en dwaas, zoals deze klinkt aan het eind van dit vers, stempelt ook de inhoud van het boek Spreuken. Keer op keer wordt de wijze tegenover de dwaze geplaatst.

Spreuken 3:7

In dit vers wordt een oproep gedaan om niet te vertrouwen op eigen wijsheid. Echte wijsheid, zo zagen we in hoofdstuk 1 vers 7, wordt gevonden bij de HEERE (vgl. Romeinen 12:16b).

Opnieuw brengt de schrijver de vreze des HEEREN ter sprake. Hij roept de lezer op om de HEERE te vrezen. Hij verbindt dit aan het afkeren van het kwade (vgl. Spreuken 8:13). Hieruit blijkt dus opnieuw dat de vreze des HEEREN gehoorzaamheid aan Gods geboden veronderstelt. Dit houdt niet alleen in dat men bepaalde zaken moet laten en vermijden, maar dat men zich ook actief van verkeerde dingen af moet keren.

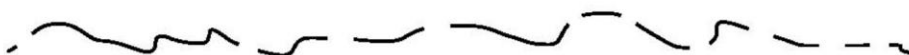
Spreuken 6:20

Het boek Spreuken is voornamelijk gericht aan jongeren. Nu heeft het Hebreeuwse woord voor jongere (na'ar) echter een brede betekenis. Het wordt zowel voor Mozes gebruikt als hij in het biezen mandje ligt (Exodus 2:6), als voor Absalom als hij al een volwassen man is geworden (2 Samuël 18:5). Om deze reden liggen in Spreuken zowel lessen voor jonge mensen (Spreuken 1:8; 4:1; 4:20; 5:1; 8:32) als voor jonge vaders (Spreuken 13:24; 19:18; 22:6). In beide gevallen worden 'jongelingen' bedoeld. Dit vers richt zich echter specifiek op jonge mensen. Net als in Spreuken 1:8 wordt de jongere opgeroepen om de geboden die hij of zij geleerd heeft van zijn of haar ouders te bewaren. Met bewaren wordt bedoeld dat de aangeleerde regels en geboden worden onderhouden en nageleefd.

Hierbij mag genoemd worden dat God meestal in de lijn van de geslachten wil werken. Hierin hebben de ouders dus een verantwoordelijke taak. Zij horen hun kinderen op te voeden aan de hand van Gods Woord. Het gaat dan niet om een wettische, maar om een wettige levenswandel die gestempeld wordt door godsvrees (vgl. Deuteronomium 6:1, 2 en 7).

Spreuken 8:17, 32

In dit vers is de Wijsheid aan het woord. De Wijsheid Die aan het woord is, wordt voorgesteld als een Vrouw Die met goddelijk gezag spreekt (vgl. Spreuken 1:20). Zij zegt dat Zij degene liefheeft die Haar liefhebben. In het kader van het boek Spreuken moet bij

liefhebben niet alleen worden gedacht aan een intieme verhouding waarbij sprake is van liefde op zich. Belangrijk is namelijk om ook oog te hebben voor de wijze waarop deze liefde zich uit: in een leven dat zich kenmerkt door godsvrees en gehoorzaamheid aan de HEERE. Wie de Wijsheid dus liefheeft, leeft zoals Zij voorschrijft.

Vroeg zoeken wijst niet alleen op letterlijk vroeg zoeken (vroeg in (leef)tijd), waaruit ijver en inzet blijkt, maar het duidt ook op ernstig zoeken. Wie op een serieuze manier zoekt naar de Wijsheid, die zal Haar vinden (vgl. Spreuken 2:4 en 5).

Spreuken 20:17

Dit vers staat in een gedeelte waarin vermeende rijkdom centraal staat. Dat deel begint bij Spreuken 20:13 en loopt door tot en met vers 17. Zo wordt in vers 13 de luiheid veroordeeld, waardoor men arm wordt en niet rijk. Vers 15 laat zien dat wijsheid meer is dan rijkdom.

In vers 17 wordt oneerlijk verkregen rijkdom veroordeeld. Deze kan verkregen zijn door bijvoorbeeld oneerlijk gebruik van bepaalde middelen, zoals een valse weegschaal naar oosters gebruik (vgl. Spreuken 20:23).

De oneerlijk verkregen rijkdom wordt voorgesteld met een metafoor van 'leugenbrood'. Echt rijk wordt men niet door middel van liegen en bedriegen (vgl. Spreuken 12:22; Johannes 8:44). Het kan aanvankelijk misschien wel aangenaam en lekker smaken, maar uiteindelijk voelt het alsof je mond vol met steentjes zit, waardoor je tanden worden beschadigd en misschien wel afbreken als je erop kauwt.

Spreuken 28: 6 en 27

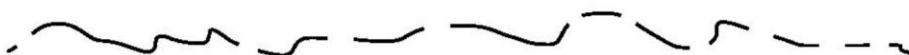
In vers 6 wordt een duidelijke tegenstelling gecreëerd tussen degene die daadwerkelijk rijk is en degene die ten diepste arm is. Iemand kan in financieel opzicht arm zijn, maar als hij oprecht is en de HEERE liefheeft, is hij rijker dan iemand die een gevulde spaarpot heeft en God niet liefheeft. Wandelen drukt iets uit van rust. Een arme die dus met God wandelt en Zijn wil doet, is pas echt rijk. Iemand die Gods geboden niet naleeft en God niet liefheeft is arm.

In vers 27 wordt opgeroepen tot barmhartigheid. Men moet oog hebben voor de arme. Als men de arme geeft wat hij nodig heeft, zal men zelf ook geen gebrek lijden. Wie echter de ogen sluit voor de toestand van de armen, zal veel vervloekt worden.

Met *vloek* wordt normaal gesproken onheil bedoeld, maar in deze tekst gaat het specifiek om armoede als vloek. In tegenstelling tot de gever die géén gebrek zal lijden, zal degene die geen oog heeft voor de arme juist véél gebrek lijden. Het feit dat er gesproken wordt over *veel* vervloekt worden, duidt de intense mate van gebrek aan.

Geloofsleer

- NGB art.1   Dat er een enig God is

- HC vraag 104   Het vijfde gebod
- Psalm 119   De vreugde der wet
- DL 3,4   De roeping

Gebedspunten

- Heere, wilt U ons echte wijsheid geven. Niet wijsheid zoals de wereld bedoelt, veel verstand. Maar wijsheid om U te kennen, te dienen, te loven en te prijzen. Geef dat we dat in onze jonge jaren zullen doen, als we nog gezond zijn. Geef ook dat we het in alle eerlijkheid zullen doen.
- Helpt U ons om te vechten tegen het kwade. Om het niet meer te doen. Wij kunnen dat niet van onszelf, daar hebben we de kracht van Uw Heilige Geest voor nodig.
- Help ons onze ouders te eren. Ze leren ons uit Uw Woord. Geef dat we ook zo zullen leven. Dan alleen zal het goed met ons gaan. Dat zegt U in Uw Woord. Help en zegen onze ouders.
- Leer ons om eerlijk te zijn. Met liegen en bedriegen doen we U verdriet en er komt uiteindelijk alleen maar ellende van, nu of later. Geef dat we onze zonden zullen belijden als we wel liegen.
- Leer ons om te geven van wat we van U krijgen. Wij hebben het zo goed. Maar er zijn zoveel mensen op deze wereld die in armoede leven. We bidden U voor hen. Wilt U bij hen zijn?

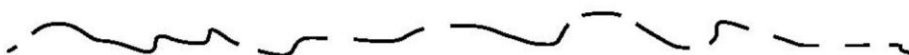
Psalm- en liedlijst

Maak een keuze uit de volgende psalmen en liederen:

- Psalm 25:2   Heer', ai maak mij Uwe wegen
Psalm 25:7   Gods verborgen omgang vinden
Psalm 34:6   Komt kind'ren hoort naar mij
Psalm 34:7   Houdt dan uw tong in toom
Psalm 49:1   Gij, volken, hoort, waar g'in de wereld woont
Psalm 78:1   Neem, o mijn volk, neem mijne leer ter ore
Jezus open mijn oren
Mogen de woorden van mijn mond
O Heer' Die onze Vader zijt
Uw Woord is een lamp voor mijn voet
Zoek eerst het Koninkrijk van God

Introductie op de vertelling

Bij deze schets is geen vertelschets mogelijk. Let op dat de Bijbelstudie zelf iets meer tijd zal kosten dan normaal omdat er veel opgezocht moet worden in de Bijbel.

Aantal tips voor introducties op de schets.

- Neem een tegeltje mee met een spreuk/uitspraak erop. Je kunt ervoor kiezen om deze spreuk of dit tegeltje even te bespreken. Koning Salomo heeft zo een heel boek met wijze uitspraken gedaan. We gaan er met elkaar een paar bekijken.
- Neem een stuk lekker brood mee (krentenbrood) en een handjevol heel kleine (schone) steentjes. Laat een kind naar voren komen. Wat zou hij kiezen? Laat het kind een stukje brood eten en vraag hoe het smaakt. Lekker? Daarna vraag je of hij ook de steentjes wil proeven. De meesten zullen hier niet voor kiezen. In de Bijbel geeft Salomo ook dit voorbeeld. Liegen en bedriegen lijkt soms in het begin op lekker krentenbrood maar later proeft het als steentjes.
- Zorg voor een plaatje van een wijze professor en een dakloze/arme die in de Bijbel leest. Je kunt ook kiezen voor een plaatje van een Farizeeër en een tollenaar. Praat met de kinderen over wie er wijs lijkt. En ook over wie er nu echt wijs is. In Gods ogen wijs. Wijs hen op hun einde. De professor zonder God met zijn eigen wijze boeken komt niet in de hemel. De arme man met de Bijbel, die God dient, komt er wel.

